

Saksbehandlere: Beate Fagerli (IECLB), Sven Thore Kloster (ELCJHL), Gard Lindseth (ELCSA)

Referanser:

Saksdokumenter:

Rapport nr. 1/2009

Berit Hagen Agøy, Olav Fykse Tveit og Gard Lindseth
Rapport fra delegasjonsreise til Sør-Afrika i regi av
Mellomkirkelig råd 13.-25. oktober 2008 (*tidl. utsendt*)

Rapport nr. 46/2008

Jostein Nesvåg
Rapport fra deltagelse ved "General Assembly of Evangelical
Lutheran Church in Southern Africa" Bonaero Park, 1.-4. (*tidl.*
utsendt)

Rapport nr. 44/2008

Henny Koppen og Beate Fagerli
Rapport fra XXVI Generalforsamling i Den evangeliske Kirke av
Luthersk Konfesjon i Brasil (IECLB), Estrela/RS, Brasil, 15.-19.
oktober 2008 (*tidl. utsendt*)

Samarbeidsavtale med ELCSA (*vedlagt*)

Samarbeidsavtale med ELCJHL (*vedlagt*)

Samarbeidsavtale med IECLB (*vedlagt*)

Oppfølging av kirkeavtaler

Sammendrag

Det vises til de tre samarbeidsavtalene som Den norske kirke har inngått med lutherske søsterkirker (se vedlegg). Avtalen med ELCJHL er formelt en avtale med Borg bispedømme, men fungerer samtidig som en avtale med Dnk.

Det er disse tre kirkene som får prosjektstøtte over OVF. Det er ønskelig å ha en samtale om oppfølgingen av disse avtalene. Det vises da spesielt til rapportene fra nylig gjennomførte reiser.

Forslag til vedtak

Åpent.

Saksorientering

Samarbeidet med Evangelical Lutheran Church of South Africa (ELCSA)

Samarbeidsavtalen som Den norske kirke - sammen med KN og NMS - har med ELCSA, strekker seg tilbake til 2005. Selv om det har vært god kontakt mellom ELCSA og Dnk i en årrekke, innebar underskrivingen av avtalen noe nytt i vår relasjon. Til tross for alt det gode misjonsarven og det økonomiske bidraget i Apartheid-kampen bidrog med, skapte det også en asymmetrisk relasjon der det var *vi* som skulle "hjelp" *dem*. Ideen med avtalen fra 2005 var å bygge et partnerskap der vi møtes som gjensidige og likeverdige partnere. Som et første steg i å konkretisere avtalen, arrangerte MKR en delegasjonsreise til Sør-Afrika i oktober 2008. Hovedformålet med denne turen var å drøfte – med nye og gamle kontakter i ELCSA – hvordan avtalen kan fylles med innhold slik at den er til gjensidig glede for begge parter. En rapport fra denne reisen er tidligere utsendt (se Rapport nr. 1/2009). Vi vil understreke herfra at vi merket en klar forventning hos ELCSA til partnerskapet med Dnk. Særlig i Cape Orange bispedømme merket vi en utålmodighet til å få konkretisert samarbeidet.

I etterkant av reisen ble det arrangert et møte i Oslo i januar 2009 der erfaringene fra reisen ble delt med representanter fra Oslo og Stavanger bispedømmer – som har hver sin avtale med ett ELCSA-bispedømme (South Eastern og Cape Orange), med NMS og med solidaritetsorganisasjonen Karibu. KN hadde ikke anledning til å stille på møtet, men MKR hadde et møte med Anne-Marie Helland (KNs representant i Sør-Afrika) på forhånd.

Det er enighet om at veien videre i partnerskapet må være å finne hverandre i saker begge kirkene brenner for – både dem vi lykkes med, og dem vi sliter med. Et konkret resultat av møtet i januar er at det skal legges til rette for et opplegg med ledertrening. ELCSA har selv uttrykt et behov for å få til et slikt opplegg, og det er også noe som NMS og KN kan være med på å støtte, gitt at det kan innrettes etter deres program og profil. Det er et viktig poeng at ledertreningen også skal komme Dnk til gode. Det tas sikte på et møte i begynnelsen av juni 2009 der representanter for ELCSA inviteres til Norge for å diskutere disse planene ytterligere.

Samarbeidet med Evangelical Lutheran Church of Jordan and the Holy Land (ELCJHL)

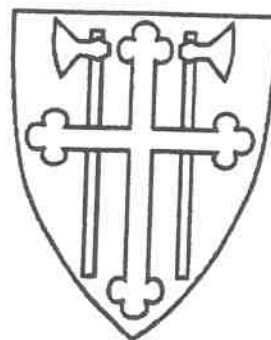
Generalsekretæren vil gi en orientering på møtet.

Samarbeid med Evangelical Church of the Lutheran Confession in Brasil (IECLB)

Det vises til rapporten fra generalforsamlingen i IECLB.

Communion in Faith, Life and Witness

Partnership Agreement between
the Evangelical Lutheran Church of Southern Africa (ELCSA)
and
the Church of Norway (CoN)
in cooperation with the Norwegian Missionary Society (NMS)
and Norwegian Church Aid (NCA)

Communion in Faith, Life and Witness

Partnership Agreement between
the Evangelical Lutheran Church of Southern Africa (ELCSA)
and
the Church of Norway (CoN)
in cooperation with the Norwegian Missionary Society (NMS)
and Norwegian Church Aid (NCA)

1. *Our common basis and calling*

The Evangelical Lutheran Church of Southern Africa (ELCSA) and the Church of Norway (CoN) confess our common faith in the triune God, and believe that we through our common baptism belong to the one, holy, apostolic and catholic Church.

We confess together that the Gospel of Jesus Christ, as found in Holy Scripture and as interpreted and confessed in the ecumenical creeds and the Lutheran Confession, is the power of God that creates, equips and sustains us for faithful participation in God's mission in the world.

As members of the Lutheran World Federation (LWF), we are in communion, sharing Word and sacraments and recognizing one another's ministries. As members of the (LWF) and the World Council of Churches (WCC) we affirm our common calling and commitment to unity in faith, life and witness with all the member churches of these bodies, locally, nationally, regionally and globally. We invite our partners to share - as far as they can - the communion we have with other churches.

In our communion we are bound together to explore, extend and deepen our communion. In mutual accountability we will practice mutual sharing, support, admonition and critique, as we seek together to understand and respond to God's call.

2. *Our common history*

We acknowledge that the ELCSA and the CoN through the NMS have built a historical relationship through longstanding missionary and church cooperation since the first missionaries arrived in South Africa in 1844. We thank God for what has been granted to our churches through this relationship, by sharing of the Gospel, through the mutual sharing of spiritual gifts, through the longstanding encounters and through the sharing of our human resources. We also acknowledge the involvement of the CoN in the ecumenical struggle against racism and the apartheid regime as an important part of our common history. Other partners of our churches have also established cooperation and exchanged resources, like the Norwegian Church Aid, theological faculties and some of our dioceses. This history of our churches is intertwined in a way that has a deep impact on our churches. This inspires us to a further common involvement in the life of one another, in order to encourage one another to fulfill our calling to share the Gospel in word and deed, each in our place and together in our common world.

3. Our common commitment

We commit ourselves to deepen and develop our mutual relationship through:

- Mutual sharing of concerns and mutual intercessions, e.g. through the different mass media tools of the partners,
- Exploring possibilities for some joint ventures in fields like theological studies, mission, local, national and world wide ecumenism, and initiatives for justice, peace and integrity of creation,
- Sharing information with the membership of our respective churches, the wider Lutheran communion as well as with our national and regional ecumenical partners, e.g. through our information networks,
- Holding common church leader meetings on themes of common concern at a regular basis, e.g. every four years,
- Inviting representatives from one another's churches in different positions and with a variety of responsibilities to visit and participate in the life of the other church,
- Establish or acknowledge agreements on specific programs, in cooperation with partners in both churches.

4. Common implementation and evaluation

This agreement is a platform for different efforts undertaken by the partners. Each church will implement the platform according to the regulations of the churches in work and the capacities available for this pursuit. Eight years after the signing church leaders from our churches and leaders from the NMS and the NCA will gather to evaluate whether the formulations of our agreement need to be revised. There might be other specific agreements on particular projects between different partners in our churches from time to time. The agreements or covenants attached to this agreement are to be revised or rescinded according to the terms of references agreed in each one of them.

Lillehammer, November 16, 2005

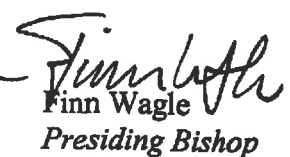
For the ELCSA:

For the Church of Norway:

Louis Sibyia
Bishop

Frederick Bell
General Secretary

Ingrid Vad Nilsen
Moderator CNCEIR

Finn Wagle
Presiding Bishop

For the NMS
as co-partner in this partnership:

For the NCA
as co-partner in this partnership:

Lars Gunnar Lie
Moderator NMS

Atle Sommerfeldt
General Secretary

CHURCH OF NORWAY

Church Council, Council on Ecumenical and International Relations, Sami Church Council

Bishop Munib A. Younan
Evangelical Lutheran Church in Jordan
P.O. Box 14076
IL - 91140 Jerusalem

arkiv: 516.34

Date: 31.03.2003

Our ref.: 98/77-41 OFT

Your ref.:

Re: The Constitution for COCOP

May God bless you and protect you in these difficult times!

We are deeply concerned about the situation caused by the war in Iraq, and appreciate that you share with us the messages we have received from you in that respect.

We have months ago received the proposed text for the Constitution for COCOP, and also had the opportunity to discuss it with you in January during your visit. Unfortunately, we did not have a Council Meeting before this month, so the answer has been delayed. I want to inform you about the conclusions of the Church of Norway Council on Ecumenical and International Relations:

1. Church of Norway wants to continue as partner for the ELCJ in the framework of COCOP, and regards it important to maintain this relationship. The constitution offers a proper and comprehensive understanding of the mutual relationship of the partners in COCOP and of our common mission, tasks and objectives.
2. The Council can sign the constitution as it is, but with some explanations of our signature: The Council has normally no budgets at its disposal for external support, but will recommend the appeals from the ELCJ to partners or foundations in Norway that might have financial resources available for support to the ELCJ.
3. The decisions on these relations are in the hand of the Church of Norway Council on Ecumenical and International Relations, but the Diocese of Borg is handling the contact on the regular basis. However, our Council with its staff will be involved in the relations to ELCJ when possible and required.

Please distribute this letter to the other partners in COCOP (this is sent per e-mail as well as by ordinary mail).

Yours in Christ,

Olav Fykse Tveit
General Secretary

Cc: Rev. Svein Helge Rødahl

Partnership agreement
between

THE EVANGELICAL LUTHERAN
CHURCH IN JORDAN

and

THE CHURCH OF NORWAY
DIOCESE OF BORG

THE EVANGELICAL LUTHERAN CHURCH IN JORDAN (ELCJ)

The history of ELCJ goes back to the first Lutheran-Anglican Bishop in Jerusalem, Michael S. Alexander, consecrated on January 21, 1841, but its members and congregations are rooted in the centuries of Christian tradition in the Holy Land. The church has had strong links to Lutheran churches in Germany, but in recent years also to the Nordic countries and the United States.

The church has six congregations in Jerusalem and Ramalla, in Bethlehem, Beit-Sahour and Beit-Jala as well as in Amman. In addition to the normal congregational life, - with worship, women and children ministries as well as diaconal and social services, the ELCJ has a particular educational ministry with five schools serving more than 3000 children. The ELCJ is also engaged in efforts to strengthen the unity among the churches, as well as in dialogue with Muslims and Jews and in a ministry of reconciliation among people in conflict. The church headquarters are located in the Redeemer's Church in the Old City of Jerusalem.

THE DIOCESE OF BORG IN THE CHURCH OF NORWAY

The Diocese of Borg is located in the South-eastern part of Norway and covers the counties of Østfold and most of Akershus. It was established and separated from the Diocese of Oslo in 1969. Its Christian heritage goes back to Saint Olav, and the spiritual life in the diocese has been marked by the Lutheran Reformation, but also by revivals linked to the lay preacher Hans Nilsen Hauge and evangelical movements in the 19-th and the 20-th century.

The diocese has 115 congregations, divided into 8 deaneries, and comprises a membership close to 500.000. In addition to the congregational ministries - with emphasis on worship and work among children and youth, education and evangelism, diaconia and music, particular ministries have been developed for hospitals and prisons. The diocesan center of Borg is located in Fredrikstad.

**PARTNERSHIP BETWEEN
THE EVANGELICAL LUTHERAN CHURCH IN JORDAN AND
THE BORG DIOCESE OF THE CHURCH OF NORWAY**

The Evangelical Lutheran Church in Jordan (ELCJ) and the Church of Norway are both members of the universal church of Jesus Christ. Both churches belong to the Lutherans World Federation (LWF), and for many years there have been links between our two churches. The Church of Norway Council on Ecumenical and International Relations has encouraged the Diocese of Borg in building relationships, and today the ELCJ and the Diocese of Borg sign the following partnership agreement:

Basis and purpose

1. Sharing a common Evangelical-Lutheran heritage, the foundation of our partnership is a shared commitment to the Holy Scriptures and to the confessional symbols of the Early Church and the Lutheran Reformation.
2. The purpose of our partnership is:
 - to strengthen Christian unity,
 - to uphold our witness to the One God - Father, Son and Holy Spirit,
 - and to further the mission of our churches in their respective societies.It is our particular desire to promote the link between Christians in Norway and "Living Stones" in the Holy Land - and to contribute to the future of the Christian Church in the Holy Land.
3. It is a primary concern of this partnership to engage local congregations, lay people - youth, women and men - in fellowship and interaction between our churches.

Areas of contact and co-operation in Palestine and Jordan

1. The ELCJ and its congregations shall be a natural home and address for Norwegian groups visiting the Holy Land.
2. Special programs will be developed for groups and persons coming to the Holy Land for study, pilgrimage and cultural purposes.
3. We will seek to develop exchange programs on all levels - particularly among pastors, teachers, young people and students, as well as members of congregation councils.
4. We will seek to foster partnership between individual congregations of the ELCJ and parishes in the Borg Diocese.
5. With the special Lutheran-Anglican links in Northern Europe and in the Holy Land we will seek to promote Lutheran-Anglican unity and to further wider ecumenical co-operation, including with Messianic Jews.
6. With this partnership it is also our desire to foster religious co-existence between Christians, Muslims and Jews in our respective societies.

Commitment to prayer and co-operation

Today we commit ourselves to pray for one another and to lift up our churches and people in intercession before God.

Following the signing of this agreement we look forward to a period of getting to know and coming closer to one another. A more specific plan of action will be worked out, particularly in the area of exchange programs and projects related to our diaconal, educational and evangelistic ministries. The Diocese of Borg will encourage its parishes to arrange for annual offerings for the ELCJ and the implementation of the partnership program.

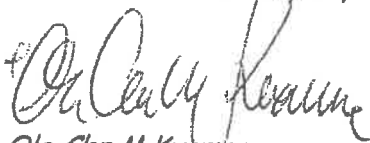
The Lutheran congregations in the Holy Land have a special place and ministry within the world wide Lutheran family. This partnership agreement is signed at a time of conflict in the Holy Land and with much suffering among its people. We therefore conclude with the words of Psalm 72 as our prayer and our common witness to the risen Lord Jesus Christ:

*He will endure as long as the sun, as long as the moon, through all generations.
He will be like rain following on a mown field, like showers on the earth.
He will deliver the needy who cry out, the afflicted who have no-one to help.
He will rescue them from oppression and violence,
for precious is their blood in his sight.*

*May his Name endure forever; may it continue as long as the sun.
All nations will be blessed through him, and they will call him blessed.
Praise be to his glorious name for ever;
may the whole earth be filled with his glory.
(From Psalm 72)*

Fredrikstad,
January 14, 2001

Jerusalem,
February 18, 2001

Ole Chr. M. Kvarme
Bishop of Borg Diocese

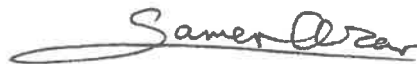

Edvard Grimstad
Chair of Borg Diocesan Council

Munib Younan
ELCJ Bishop

Samer Azar
ELCJ Pastor

Communion in Faith, Life and Witness

Agreement between the Igreja Evangélica de Confissão
Luterana no Brasil/The Evangelical Church of the
Lutheran Confession in Brazil

and

Den norske kirke/Church of Norway

1. Preamble

The Evangelical Church of the Lutheran Confession in Brazil (IECLB) and the Church of Norway (CoN) confess our common faith in the triune God, and believe that we through our common baptism belong to the one, holy, apostolic and catholic Church.

We confess together that the Gospel of Jesus Christ, as found in Holy Scripture and as interpreted and confessed in the ecumenical creeds and the Lutheran Confessions, is the power of God that creates, equips and sustains us for faithful participation in God's mission in the world.

As members of the Lutheran World Federation (LWF), we are in communion, sharing Word and Sacraments and recognizing one another's ministries. As members of the LWF and the World Council of Churches (WCC) we affirm our common calling and commitment to unity in faith, life and witness with all churches.

In our communion we are bound together to explore, extend and deepen our communion. In mutual accountability we will practice mutual sharing, support, admonition and critique, as we seek together to understand and respond to God's call.

2. Background

We acknowledge the relationship and cooperation already established between our churches, realized e.g. through the Partnership Agreement between the Norwegian Missionary Society and the IECLB. Through partners such as the Norwegian Church Aid, the Norwegian unions for Pastors, Catechists and Deacons, Diakonhjemmet and Misjonsalliansen, on the Norwegian side, and Movimento Encontro (ME), Escola Superior de Teologia (EST), Casa Matriz de Diaconisas, Comunhão de Obreiros Diaconais (COD), Congrega-

Congregação de Catequistas, on Brazilian side, constituencies and institutions of our churches are cooperating.

3. Terms of Agreement

As churches that have received abundant gifts and resources for our communion in faith, life and witness from Jesus Christ, the Head of the Church, we commit ourselves to deepen and develop our mutual relationship through common efforts, in order to:

- explore possibilities for joint ventures in the fields of, i.a. theological studies, mission, Christian education, liturgy, local and international diaconia, social responsibilities, communication, local, national and world wide ecumenism, and initiatives for justice, peace and integrity of creation,
- exchange and share our experiences, spiritual gifts, intercessions and concerns,
- share information with both the membership of our respective churches and the wider Lutheran communion,
- hold common church leader meetings on themes of common concern on a regular basis, e.g. every four years,
- invite representatives from one another's churches in different positions and with a variety of responsibilities to visit and participate in the life of the other church,
- exercise our public responsibility as local and national churches in a globalized society, by holding one another informed about development of study documents and by co-developing possible joint declarations that address social, economic, political, cultural and ethical issues affecting church and society,
- establish or acknowledge agreements on specific programmes, in cooperation with partners in both churches.

4. Evaluation and reporting

This agreement shall be in effect for a period of eight years, from the date of its signing and celebration. Each church will implement it according to the regulations of the churches in work. During the eighth year it shall be evaluated and, eventually, revised according to a common understanding between the two parties. The agreements or covenants attached to this agreement are to be revised or rescinded according to the terms of reference agreed in each one of them.

Signed this 25th day of July 2003, at Winnipeg, Canada, on the occasion of the Tenth Assembly of the Lutheran World Federation.

Dr. Walter Altmann
IECLB – Church President

Rev. Ingrid Vad Nilsen
Moderator of Church of Norway Council on
Ecumenical and International Relations

**Rapport fra delegasjonsreise til Sør-Afrika i regi av
Mellomkirkelig råd 13.-25. oktober 2008**
v/Berit Hagen Agøy, Olav Fykse Tveit og Gard Lindseth

1. Formål

Bakgrunnen for turen er vennskapsavtalen Dnk underskrev med ELCSA (The Evangelical Lutheran Church in Southern Africa) i 2005. Hovedformålet med turen var å oppfylle denne avtalen gjennom gode og viktige kontakter, og å drøfte hvordan den videre kan fylles med innhold slik at den er til gjensidig glede for begge parter. Siden NMS og Kirkens Nødhjelp også har skrevet under denne avtalen, var representanter fra disse organisasjonene med på (deler av) turen. De to bispedømmene som har avtaler med to bispedømmer i ELCSA, Oslo og Stavanger, hadde også deltagere med. Stiftelsen Karibu som lenge har hatt et omfattende samarbeid med kirkelige aktører og institusjoner i Sør-Afrika, var invitert til å delta med sin leder.

I tillegg til oppfølgingen av avtalen med ELCSA ønsket Mellomkirkelig råd, med bakgrunn i Dnk sitt langvarige engasjement for og i Sør-Afrika, å lære mer om hvordan kirkene gjennom sitt økumeniske samarbeid nasjonalt og internasjonalt bidrar i Sør-Afrikas politiske utvikling nå.

2. Deltagere

Berit Hagen Agøy, fungerende leder Mellomkirkelig råd (13.-25. okt.), Olav Fykse Tveit, generalsekretær Mellomkirkelig råd (17.-25. okt), Gard Lindseth, rådgiver Mellomkirkelig råd (13.-22. okt), Odd Magne Bakke, professor Misjonshøyskolen/LTS i Pietermaritzburg (13.-19. okt), Anne Marie Helland, regional leder for Kirkens Nødhjelp (14.-15. okt), Tor Egil Eriksen, sokneprest fra Stavanger bispedømme (13.-22. okt), Jostein Nesvåg, sokneprest em. fra Oslo bispedømme og prest i Durban (17.-20. okt), og Eilert Rostrup, leder for stiftelsen Karibu (21.-24. okt)

3. Reiserute og besøk

3.1 Cape Town og Cape Orange Diocese i ELCSA

I de tre dagene vi var i Cape Town (14.-16.okt), brukte vi mesteparten av tiden sammen med den lutherske kirken i Western Cape Prosti. Prosten David Dinale lot oss møte flere av prestene og medarbeiderne i sitt prosti, og han hadde arrangert det slik for oss at vi var gjester på tre gudstjenester – en hver kveld – i tre av prostiets menigheter. Vi hadde også et møte med professor Hans Engdahl, utsending fra Svenska kyrkan som er ansatt ved Western Cape University, men som også er hjelpeprest i prostiet.

Vi hadde en times møte med erkebiskop Desmond Tutu. Det ble ikke tid til å gå i dybden her, men Tutu ga oss sin forståelse av de problemene som ANC og det politiske Sør-Afrika står oppe i for tiden. Han tok også selvkritikk på kirkens vegne, og sa at kirken ikke har klart å være et "moralsk kompass" for Sør-Afrikas politiske og sosiale utvikling i tiden etter apartheid. Istedenfor å fortsette å snakke med sin profetiske røst, har kirken i stor grad konsentrert seg om de mer pastorale oppgavene, sa Tutu.

Via medlem i Mellomkirkelig råd, Rolf Steffensen, fikk vi også til et møte med representanter for det fargede ("coloured") miljøet. (Se mer om dette i kap. 4.7).

3.2 KwaZulu Natal og South Eastern Diocese

Oppholdet i KwaZulu Natal dreide seg først og fremst om å oppsøke den norske misjonshistorien i regionen, og å komme i kontakt med røttene for det spesiell forholdet som Den norsk kirke har med Sør-Afrikas folk og kirker. Vi var på en rundtur (17.-18. okt) fra Durban, via Pietermaritzburg til Umpumulu og til misjonsstasjonene Eshowe og Entumeni. I Pietermaritzburg møtte vi prosten Myaka, og vi var på universitet til møter med rektor Farisani ved LTI (Lutheran Theological Institute) og med representanter fra Ujamaa Centre for Community Development. Disse sistnevnte har flere norske teologer og institusjoner kontakt med.

På Umpumulu møtte vi Biskop Louis Sibiya til en samtale. Han har vært Presiding Bishop i en årrekke, og vært i Oslo (vennskapsbispedømme) og Norge for øvrig flere ganger. Sibiya går nå av som biskop, og ny biskop innsettes i februar 2009.

Tilbake igjen i Durban var vi på søndag formiddag med på gudstjeneste i den lutherske menigheten i Ntuzuma, hvor Jostein Nesvåg gjør tjeneste som prest. Han var liturg sammen med den lokale gudstjenesteleder, og Olav Fykse Tveit prekte. Vi hadde også møter med representanter for det økumeniske senteret Diakonia som MKR har støttet under apartheid-tiden, og som KN fortsatt støtter.

3.3 Johannesburg, Pretoria, Central Office og Central Diocese i ELCSA

Oppholdet i Johannesburg (21. okt) startet med et møte med Sør-Afrikas sosialminister Zola Skweyiya. Skweyiya har vært i Norge flere ganger, og har da også hatt møter med Dnk. Skweiyaya fortalte oss om situasjonen i ANC og om den turbulente tiden partiet og landet er i for tiden.

I Pretoria hadde vi møte med den norske ambassadøren Tor Christian Hildan og ambassaderåd Stein Nesvåg, for å informere om de kontakter Den norske kirke har, hvilke vurderinger de gjør av situasjonen i landet, våre tanker om hvilken rolle kirkene nå spiller i Sør-Afrika, og hvilke planer vi har om videre samarbeid. Vi hadde også møte med lederen for det sørafrikanske kirkerådet, professor TS Makulele. Makulele fortalte oss at SACC nå jobber med et "teologisk manifest" foran det forestående politiske valget i Sør-Afrika i 2009.

I Johannesburg fikk vi til et to og en halv timers møte med generalsekretær Makue i Det sørafrikanske kirkerådet (SACC). Dette var hovedsamarbeidspartner for MKR i

apartheidtiden, og SACC representerte den viktigste arena for alternativt moralsk og politisk arbeid mot apartheidregimet. Det ble også utsatt for vold og mange vanskeligheter, men hadde en enorm status gjennom Tutu og Naudes ledelse. Det er store forventninger til hva SACC kan bidra med. Noen av dem er urealistiske i en ny demokratisk hverdag, og de mange ressursene en fikk utenfra, er ikke der nå. Det er fortsatt støtte til viktige prosjekter, for eksempel fra KN. Vi ble også informert om et historieprosjekt om SACC der det kunne vises til diverse bidrag fra norsk side som har stor relevans, blant annet artikler av leder i MKR, Berit Hagen Agøy.

I Johannesburg hadde vi et kort besøk på hovedkontoret for ELCSA i Kempton Park. Der var kun kasserer Bongalu Zulu til stede, generalsekretæren var på reise utenlands.

Vi fikk et møte med biskop Phaswana i Central Diocese, på hans kontor i Soweto. Han viste oss hvor langt en er kommet med arbeidet for å oppføre et kirkesenter med vekt på ungdomsarbeid, et prosjekt Kirkens Nødhjelp og Hamar domprosti har støttet.

Vi la inn et besøk på det svært talende og velrenommerte Apartheid-museet utenfor Soweto i Johannesburg.

Vi ble også invitert hjem til Rev. Roxanne Jordan for å møte en gruppe teologer som var aktive under anti-apartheid-kampen (bl.a. involvert i arbeidet med Kairos-dokumentet på 80-tallet), og som har fortsatt å møtes i uformelle samtaler om teologi og samfunn.

3.4 Gabarone og møtet med Botswana Diocese og Presiding Bishop Ramashapa

Det ble også anledning til et besøk til de lutherske kirkene i Botswana. Det var primært et besøk til bispedømmekontoret for biskopen i Botswana Diocese av ELCSA, med biskop Joe Ramashapa i spissen. Ramashapa er også Presiding Bishop i ELCSA, og det gav anledning til å drøfte kontakten Dnk-ELCSA litt mer utførlig og i sin bredde. Vi besøkte også biskop dr. Cosmos Moenga som leder den andre lutherske kirken i Botswana (ELCB), samt et luthersk sykehus utenfor Gabarone. Det har vært en svært vanskelig relasjon mellom disse to kirker og deres ledere over mange år, men det ble nå rapportert om viktige forsøk på forsoning og samarbeid. Særlig ble det understreket hvor viktig de jevnlige tegn på forsoning er.

4. Momenter fra samtalene og våre vurderinger

Den sosiale og politiske situasjon i Sør-Afrika er preget av at det fortsatt er store skiller mellom rike og fattige, men ikke lengre bare langs etniske grenselinjer. Det er også store konsekvenser av aids-epidemien, helsemessig og sosialt. Videre var det en betydelig uro rundt spenningene i regjeringen, presidentens avgang, splittelser i ANC og tilløp til nye etnisk baserte motsetninger.

4.1 Kirkens endrede rolle: fra profetisk røst til demokratibygger

Vi fikk et klart inntrykk av at kirkene sliter med å finne sin nye rolle som en aktør i det sivile samfunn i et normalt demokrati. Gjennom apartheidtiden trengte kirkene de store personlighetene som med profetisk røst kunne tale uretten midt i mot. De som satt med

den politisk makt representerte det onde – og fiendebildet var tydelig og fungerte samlende innad i kirkene. I dag oppleves det som mye vanskeligere å skulle være en demokratisk medspiller og gi konstruktive bidrag til hva slags samfunnsutvikling man er for – og ikke bare kritisere det man er mot.

Det er flere grunner til at kirkene nå har tilpasningsproblemer: ”Folk er lei av å kjempe”, sa Tutu. Etter tiår med kamp har mange et ønske om å vende tilbake til pastorale oppgaver. Kirkene er blitt tappet for mange av sine dyktigste ledere som gikk inn i ledende stillinger i næringsliv og politikk etter 1994. Samtidig har den økonomiske støtten til kirkene skrumpet inn sammen med den oppmerksomheten de fikk hos sine partnere i utlandet.

Det er slående å se hvordan den sørafrikanske politiske kulturen etter 1994 er preget av tradisjonelle forestillinger om personlige lojalitetsbånd. Flere kirkefolk sa, som om det skulle være en selvsagt ting, at det var vanskelig for kirkene å kritisere politikere som hadde en kirkelederbakgrunn. ’Man kritiserer ikke sine egne’. Dette blir ekstra presserende når dagens politiske ledere er helter fra frigjøringskampen. Som Tutu sa: ”Vi gjorde en feil ved å la eksil-folka få ta over makten”, med klar adresse til Mbeki. Han og flere pekte på at eksiltiden krevde politiske strukturer og arbeidsformer med sentralisert makt og lite rom for åpen debatt.

Den sørafrikanske ambassadøren i Norge hjalp oss til møte med en av de mest høytstående og innflytelsesrike politikere i Sør-Afrika nå, sosialminister Skweiyia. Han understreket at den politiske kulturen ikke var blitt godt nok utviklet i ANC, og det var en hovedgrunn til de store spenningene og personmotsetningene som en opplevde nå. På den annen side fungerer tydeligvis heller ikke Tutus’ profetiske’ kritikk av makten like godt lenger. Flere ymtet fram på at Tutus kritikk av Mbeki burde vært framført på en mer konstruktiv måte, og at Tutu ikke helt har fått spille den forsonende rolle man kunne ha ønsket i en situasjon med tendens til økende etnisk spenning. Skweiyia understreket svært sterkt hvordan nettopp ANC og Sør-Afrika burde ha en politisk kultur som ikke la vekt på de etniske skillelinjer.

Lojalitetsholdninger fungerer negativt i den forstand at kirken hemmes i sin samfunns-kritiske rolle. Flere av dem vi snakket med, var åpne på at dette var et problem for kirkene. ELCSA-SE kan ha en særlig utfordring her i forhold til Zumas zulutilknytning. På den andre siden var det klare kritiske utsagn fra kirkeledere i dette bispedømmet knyttet til Zumas moralske habilitet og status, både i forhold til rettssakene mot ham om korrupsjon og voldtekt, og det faktum at han lever i polygami.

Samtidig var det naturligvis mye lettere å samles i motstand mot apartheidmyndighetene. Det kreves mye større politisk innsikt å sette seg inn i og eventuelt kritisere (både positivt og negativt) ANC-regjeringens politikk på ulike områder. Her kreves annen kompetanse og innfallsvinkler enn det som ’personlighetene’ (som enkelte nå omtalte ANC-lederne) hadde fått igjennom i apartheidkampen, representerte.

Tutu hadde en interessant selvrefleksjon da han innrømmet at under Mandelas presidentperiode hadde han og andre kirkeledere snakket direkte med myndighetene og ikke gått via vanlig demokratisk påvirkningsarbeid. Det slo ham nå hvordan de hadde gjort akkurat det samme som den hollandsk-reformerte kirken da de unnskyldte seg med at de

ikke gikk offentlig ut mot apartheidpolitikken fordi de heller ville påvirke ved å snakke med makthaverne direkte.

I samtalen med generalsekretær Makue og leder Makulele i det sørafrikanske kirkerådet, SACC, ble disse spørsmål inngående drøftet. De er begge opptatt av at kirkene sammen må bidra til å løfte de viktige politiske utfordringene om fattigdom, vold og aids-bekjempelse. De har med støtte fra KN utarbeidet et alternativt statsbudsjett. I et demokrati der det ennå ikke er reelle politiske alternativer, er det ikke minst viktig å gi argumenter til den politiske prosess som treffer – uavhengig av hvem som styrer. Fortsatt merkes det at relasjonen til ANC er nokså sterk, men i ferd med å løsne noe. Ikke minst i forhold til hvordan myndighetene har håndtert krisen i Zimbabwe.

Vi hadde samtaler om disse spørsmål med biskop Phaswana og biskop Ramashapa i ELCSA. Begge er meget godt samfunnsorientert. De har god trening i å analysere samfunnsutviklingen og å delta i debatter om den, også kirkens rolle. De understreker at kirken må bidra til at politikere tar ansvar for å gjøre noe med fattigdomsproblemene, aidsproblematikken, voldsutviklingen og de tiltagende tendenser til etniske motsetninger i Sør-Afrika. Men ELCSAs rolle i den offentlige debatt synes å være svært liten, og det er de daglige, kirkelige oppgaver med pastorale og organisatoriske oppgaver som – rimeligvis – tar det meste av deres og andre kirkelederes oppmerksomhet. De har heller ikke noen struktur som kan fylle de rollene Kirkerådet og Mellomkirkelig råd har i vår kirke. Begge spurte om samarbeidet med Dnk kunne innebære muligheter for å videreutvikle disse temaer vi her drøftet. Enten som bidrag til ledertrening for ledere, inkludert biskoper, eller som felles engasjement i seminarer eller andre felleskirkelige tiltak nasjonalt eller internasjonalt.

Oppfølgende spørsmål:

- Kan kirken som demokratibyggende aktør i det sivile samfunn være et tema i kirkesamarbeidet hvor vi med norsk erfaring kan ha noe å tilføye?
- Hvordan kan relasjoner til Dnk stimulere til sosialt og politisk engasjement i ELCSA? Hva er KNs bidrag inn i disse prosesser, og i ELCSA spesielt?
- En sammenligning av kirkens politiske rolle i Sør-Afrika og i Norge etter 1945 (eventuelt også i Øst-Europa etter murens fall) kunne vært et spennende forskningsfelt. Hvordan forholder kirker seg til frigjøringshelter i regjeringssposisjon?
- Kan lederutvikling for ledere i ELCSA inneholde møter over landegrensener og konfesjonsgrensener om kirkens samfunnssetiske rolle, og kan eventuelt Karibu bidra med sitt nettverk her?

4.2 Hvor ble det av organisasjonskulturen og ungdommen?

Det er et paradoks at kirkene i Sør-Afrika sliter med sin politiske og sosiale rolle, demokratikunnskap og ledertrening. Få andre land har hatt kirkemedlemmer som i så lang tid var glødende engasjert i organisasjonsbygging og politisk bevisstgjøring. Under apartheidtiden var jo nettopp oppkomsten av en de mange kirkelig tilknyttede organisasjonene det som kjennetegnet Sør-Afrika. Mange av dem hadde godt utbygde internasjonale kontakter og usedvanlige sterke og dyktige unge ledere. Hvor ble de av? Det var underlig når kirkefolk vi møtte, snakket som om kirkene var i startgropa med sosialetikken. Kan det skyldes at engasjementet til de politiske bevisste lederne vi møtte

under apartheidtiden ikke var så rotfestet i kirkes indre liv som vi kanskje trodde? Forsvant de sosiale prosjektene ut med den utenlandske støtten? 'Vi feiret seieren for lenge', sa en vi møtte, og med det mente han at kirkene i årene etter 1994 ikke har fulgt opp engasjementet. Dermed har man også mistet en generasjon med unge lederemner som ikke har fått opplæring i organisasjons- og demokratibyggning.

I ELCSA er det mange dyktige og engasjerte medarbeidere, og det er ikke minst et svært levende menighetsliv som gir seg uttrykk i en aktiv, trosstyrkende og inspirerende gudstjenestefeiring med bred oppslutning. Kirkene er fulle, fortsatt. Det er mange leke ledere som får stadig større betydning for gudstjenestene, ettersom prestemangelen en påtrengende. Det skyldes både rekruttering, lønnsforhold for prester og kanskje utdanningsveien som nå er valgt med krav om universitetsstudier og kompetanse for det. Det siste er drøftet blant biskopene i ELCSA nå, selv om de fleste er klare på at de krav til utdanningen som nå foreligger, behøves.

Oppfølgende spørsmål og kommentarer:

- Det er stort behov for støtte til ledertrening i ELCSA. Dette ble tatt opp i samtaler med ELCSA-CO og ELCSA-Botswana. Dette bør kanaliseres til NMS og KN.
- Studenter ved Misjonshøgskolen bør eksponeres for norsk kirkeliv for å få en bredere ledertrening under norgesoppholdet.
- MKR bør etablere kontakt med ELCSA-studenter i Norge, og gi dem opplevelse av p være Den norske kirkes partnere og gjester.
- Kan Karibu støtte aktuelle lederemner i ELCSA?
- ELCSA trenger opplæring i prosjektrapportering og regnskap, i følge biskop Phaswana og KN
- ELCSA-CO etterlyser opplæring i diakonalt arbeid med hiv/aidssamarbeid med norske diakonale institusjoner.
- ELCSA har flotte lokaler bl.a. i Athlone, Lutheran Conference Centre Jo'burg og Soweto – som kan brukes til ledertrening og ungdomsaktiviteter – arrangementer og utveksling med Dnk?

4.3 Kirkens sosiale engasjement - er Bibelen fortsatt et kampmiddel?

Det generelle inntrykket vi fikk, var at kirkene i mindre grad er politisk og sosialt engasjert i dag. Men dette stemmer kanskje ikke uten videre. Det er lett å tro at fordi de profetiske røster har stilnet i offentligheten, så er kirken uengasjert. Vi fikk inntrykk av at det fortsatt drives mye godt diakonalt arbeid i lokale organisasjoner og menigheter som lokalsamfunnene ikke kunne klart seg uten, men at de større samfunnskritiske prosjektene ikke er så synlige lenger. I Cape og Gabarone besøkte vi sykehus drevet av ELCSA – med støtte særlig fra tysk misjon.

Besøkene ved det teologiske fakultetet ved University of Western Cape og Lutheran Theological Institute og Ujamaa Centre for Community Development ved Universitetet i Pietermaritzburg gav inntrykk av teologisk undervisning og forskning i sosialetiske tema. Ujamaa-senterets engasjerte stab tydeliggjorde et fortsatt sterkt engasjement for en direkte kobling mellom bibeltekster og sosialt arbeid i felten.

Både de teologiske lærestedene, Kirkerådet, Diakonia og ELCSA var engasjert i miljøspørsmål, økonomisk globalisering, flyktninger og kvinners rettigheter, bare for å

nevne noen tema Dnk også arbeider med. Vi skulle gjerne fått et grundigere inntrykk av hvordan de arbeidet konkret med disse temaene. Det var litt vanskelig å danne seg et inntrykk av dette gjennom verbal beskrivelse av prosjekter og tema.

SACC (både generalsekretær og leder) gav et godt inntrykk, mens Diakonia etterlot inntrykket av en organisasjon med en uklar ledelse.

Oppfølgende spørsmål og kommentarer:

- MKR bør følge opp samarbeid omkring Agape-prosessen i KV om økonomisk globalisering med bl.a. SACC, (Diakonia) og Ujamaa
- MKR bør følge opp samarbeid med ELCSA om miljø-, flyktninge- og kvinnespørsmål
- Kan det Misjonshøgskolen, MF og Teologisk fakultet har av forskningssamarbeid med teologiske miljøer i Sør-Afrika også komme tydeligere inn i samarbeidet mellom Dnk og ELCSA, evt SACC?
- En SACC-idé å ta med hjem: Pamflett i forkant av valget som sier noe om hvilke spørsmål/tema kristne velgere bør være opptatt av når de stemmer. SACC m.fl. har også laget et alternativ statsbudsjett – noe for KISP?
- Hvordan følge opp Desmond Tutu Chair (UWC) for økumenikk og sosialetikk ved universitetet i Cape Town – og hvordan bidrar for eksempel KN finansielt?

4.4 Hva betyr partnerskapet med ELCSA?

Mottakelsen vi fikk av kirkelederne i ELCSA både i Cape Town, Natal/Zululand, Johannesburg og Gaborone, gjorde inntrykk. Vi merket varmen fra folk som tok imot oss som trossøsken. Særlig sterkt ble dette i de fire gudstjenestene vi deltok i. Det er helt klart forventninger til partnerskapet med Den norske kirke. Særlig i Cape merket vi en utålmodighet over å konkretisere samarbeidet. Naturlig nok gav noen uttrykk for forventninger om økonomisk prosjektstøtte (særlig merkbart i Cape Town), men dette var ikke dominerende.

Vi hadde en fin samforståelse av at partnerskapet må tuftes på trosfellesskap og gjensidighet i felles oppdrag som kirke i verden. Vi fikk følelsen av å bli møtt som venner, og at vi ble oppfattet som litt annerledes enn mange vestlige kirke- og misjonsfolk som i sterkere grad representerer kolonitradisjon og pengekontroll. Det var sterkt da biskop Ramashapa i Gaborone sa at 'dere er de første partnere som har tatt opp felles anliggender med oss'. Dette kom etter at vi hadde fortalt om vår egen kirkes sårbarhet i homofilspørsmålet. Vi merket også hvor viktig det var for oss når de kom med klare utsagn om at de ønsker å be med og for oss, og om hjelp for oss til å møte våre utfordringer. Veien videre i partnerskapet må gå i å finne hverandre i saker begge kirkene brenner for – både de vi lykkes med, og de vi sliter med. Noen aktuelle tema kan være homofili og samlivsetikk, flyktninger, miljø og økonomisk globalisering. Biskop Ramashapa sa at Ecumenical Partners Meeting ikke lenger skulle være seminar om svake sider ved ELCSA, og hvordan aktører utenfra skal bidra til å løse dem. De partnerne som kom for å diskutere slikt, trengte ikke å komme. Bilaterale støtteprosjekt kan tas bilateralt. Dette er et slags ekko av de føringene som ligger i avtalen mellom ELCSA og Dnk.

- Dnk bør være representert ved generalsynoder, bispevigslar, partnermøter og andre viktige møter i ELCSA, når vi er invitert og så sant vi kan. Det er viktige signaler at vi deltar, og det er viktige anledninger til å utveksle erfaring, kunnskap og inspirasjon. Vi var representert ved møtet i generalsynoden i desember 2008. Det blir deltagelse ved bispevigslingene i South Eastern og Cape Orange.
- Et like viktig spørsmål er: Hvordan ordner vi gjensitter?
- Stavanger bispedømme inviterer selvsagt biskopen i Cape Orange Diocese til bispevigsling i Stavanger. Når den nye biskopen er på plass i Stavanger, bør de få en samtale med Stavanger om konkretisering av avtalen videre. Det bør legges opp til kontakt med MKR og KN også i forbindelse med besøket til Stavanger på bispevigslingen.
- Den nye biskopen i South Eastern bør inviteres til Oslo ganske snart.
- Biskopen i Central Diocese venter en invitasjon eller mulighet for å ta imot biskopen av Hamar og andre fra domprostiet der. Dette kunne kanskje arrangeres sammen med KN, jf felles prosjekt. Her må det nok et tettere oppfølgingsarbeid til på det personlige plan for at prosjektet en har satt i gang, fullføres innen rimelig tid.
- Vi bør også invitere andre fra nasjonalt ledelsesnivå, så som generalsekretæren i ELCSA, til Norge.
- MKR, KN og NMS bør samarbeide tettere for å konkretisere avtalen fra Dnks side, særlig gjelder det ledertrening og mulighet for utvikling av kompetanse på regnskap og administrasjon og på lederskap med tanke på kirke/samfunn .
- Bør ikke Presiding Bishop blant biskopene i ELCSA inviteres til Bispemøtet, evt. til Kirkemøtet – for å bidra til diskusjonen om hva det er å være en evangelisk-luthersk kirke eller til en annen anledning, eller evt. bare på et studiebesøk inkludert møter med ulike organer? Dette bør være et samarbeid mellom MKR og BM, og NMS og KN bør involveres. Også KN med tanke på Presiding Bishops rolle i Botswana.
- KUIs vennskapskonferanse kan samle erfaringene fra samarbeid med partnerskapskirker (Sør-Afrika, Brasil, Midtøsten).
- Hvordan sikre god koordinering mellom Stavanger, Oslo, (Hamar) og MKR? Dette bør i alle fall skje med utveksling av rapporter, samt at det av og til lages felles besøk til SA slik som vi gjorde det ved denne reisen.
- Det er ønskelig om bispedømmet i Botswana kan få et samarbeidsbispedømme i Norge.
- Utveksling på menighetsnivå – ungdom, kor og lignende. Dette må særlig gjelde de bispedømmer som har kontakter og avtaler, Oslo, Stavanger og Hamar, men kan selvsagt også være noe andre aktører står for. Rønningen folkehøyskole har et omfattende Sør-Afrika-program, og det har også en del andre folkehøyskoler. Det bør undersøkes i hvilken grad dette kan koples også til ELCSA.

4.5 Splittelse og forsoning mellom lutheranere

Hvite og svarte

I tidligere rapporter fra generalsekr. Olav Fykse Tveit er disse spørsmålene ganske grundig kommentert og drøftet. Det ble ikke anledning til å treffe biskop Lilje i ELCSA-Natal denne gangen. Heller ikke andre fra den tidligere hvite eller hvit-dominerte kirken. Det er gode relasjoner og en god del samarbeid med ELCSA etter det vi forstår. Men det

er åpenbart behov for å gå lengre i retning av sammenslåing, og her er det nok både kapasitet til å arbeide med dette og en del økonomiske forhold som butter mot.

Botswana

Det ble lagt vekt på å treffe begge de lutherske kirkene i Gabarone, noe som ble forstått som en viktig økumenisk gest med tanke på det lutherske fellesskap. Det er fortsatt mange sår og institusjonelle grøfter mellom de to små lutherske kirkene i Botswana. Vi fikk anledning til en ganske grundig drøfting av årsakene bak splittelsen på 70-tallet og hva som opprettholdt dem. Det er sterke føringar fra de relativt nye biskopene til å finne en veg sammen. Det virket troverdig, men de trenger støtte fra eksterne partnere på dette prosjektet. Også derfor bør det være noen i Dnk som følger Botswana Diocese litt tettere. - Kanskje kan et bispedømme gjøre det?

4. 6 Videreføring av misjonsarven

Vi la meget bevisst opp til en tur i det området som representerer en felles misjons- og kirkehistorie for Dnk og ELCSA. KwaZulu-Natal, eller South Eastern Diocese (som det heter i nåtidens kirkelige inndeling). Dette området er preget av norsk misjon, og norsk kirkeliv er preget av den misjonsinnsats som ble utført her i 150 år. Jostein Nesvåg, sammen med Inger Nesvåg fra Oslo bispedømme, hadde lagt opp til en innholdsrik og lærerik reise for oss, med flere gode kontakter. I denne sammenheng er det særlig interessant at Misjonshøgskolen har et forskningsprosjekt om den sørafrikanske misjonshistorien, og at dette kan gi ny innsikt av verdi for de relasjoner vi nå har.

Oppfølgende spørsmål:

- Kan MKR sammen med Misjonshøgskolen ta initiativ til en refleksjon (ulike former) over norsk misjon i Sør-Afrika koblet opp mot MKRs engasjement og videreføring gjennom partnerskapsavtalen?
- Hvordan bruke misjonshistorien i Sør-Afrika i forbindelse med Edinburgh 2010-prosjektet? Kan vi få med noen fra ELCSA i dette?
- Hvordan styrke MKRs kontakt med misjonsforskningen på Misjonshøgskolen?
- Hvordan styrke samarbeidet mellom NMS og MKR i oppfølgingen av partnerskapet?

4.7 Urfolk og forsoning

Gjennom kontakter med Rolf Steffensen i Sør-Hålogaland ble det et besøk hos presten Michael Adams og andre representanter for KhoiSan-folket, som er en del av den gruppen i Sør-Afrika som kalles "coloured". Dette er en omfattende tematikk som ikke kan behandles utdypende her. Men det er tydelig at dette er en gruppe i Sør-Afrika som kjenner seg utenfor de sterkes kretser, som ikke har den status eller innflytelse de ønsker i et rettferdig samfunn uten rasedeling. Men avskaffelsen av apartheid-systemet har ikke ført dit man håpet i så måte. Det er viktig å lytte til disse erfaringer, og spørre hvordan de kan bringes inn i kirkelige og politiske prosesser i Sør-Afrika. Vi bidro til et møte mellom Adams og Utenriksdept like etter at vi kom hjem fra SA, og det ble et møte med MKRs generalsekretær også i den forbindelse. Saken følges opp i kontakt med Steffensen og senere med SACC og ELCSA.

4.8 Påminning om historien – noen refleksjoner

Sterke inntrykk fra Robben Island, Apartheidmuseet, Vortrekkermonumentet i Pretoria (til minne om boernes maktovertagelse på 1800-tallet, innviet etter at apartheid-regjeringen etter krigen var innsatt), misjonsmuseet i Eshowe, samt ulike tegn og minner om en dramatisk sørafrikansk historie gjorde at vi fikk anledning til å reflektere over aktuelle spørsmål for oss også.

Det gjelder for eksempel forholdet stat – folk – kirke, hvor vi tydelig ser hvilke utfordringer en sterk understrekning av folketilhørighet kan skape ekklesiologiske komplikasjoner og moralsk umulige løsninger. Selv om teorier om atskillelse av grupper i sin tid kunne ha noenlunde allment aksepterte kulturteorier å støtte seg til, blir de desto mer umulige å akseptere teologisk og moralsk når en ser hva de kan føre til. Enhver identifisering av en etnisk gruppe eller et folk med kirken eller en kirke eller Guds vilje med et folk, må stilles under kirkens kritiske og kristologiske søkelys: Er vi ikke alle ett i Kristus? Og hva betyr det? Her er det store viktige spørsmål også for en folkekirke i Norge og dens forhold til ulike etniske grupper, ulike folk i Norge og til staten og dens verdigrunnlag. Er det riktig at en stat skal definere hva som er kristne verdier – ved en kopling til en kirke eller kirkens historiske plass i samfunnet? Er det komplikasjoner med dette fra den sørafrikanske historie som bør mane til varsomhet?

Den svært tvilsomme kopling mellom å forstå seg som utvalgt folk, rettigheter til land og overlegenhet overfor andre som en var vitne til i Sør-Afrika, må kunne lære oss og andre kirker i verden noe om tilsvarende problemer om rettigheter til land. Det er grunn til å se for eksempel Israel-Palestina-konflikten i lys av spørsmål om retten til land, og det kan være nyttig å løfte den ut av den spesielle bibelsk-orienterte horisonten gjennom sammenligninger med for eksempel Sør-Afrika.

Vi må lære av historien mot apartheid, og hva Dnk og MKR var med på den gangen. Derfor er det viktig å bidra til og høste frukter av SACC sitt arbeid med sin historie.

Oppfølgende kommentarer og spørsmål:

- SACCs historieprosjekt bør en bidra til, jf artikler som alt er publisert av Nordiska Afrikainstitutet
- Sammenligning mellom Sør-Afrika og Israel/Palestina kan gjøres for eksempel innen KVs arbeid, jf Olav Fykse Tveits engasjement i PIEF. Det er i Sør-Afrika interesse for å invitere PIEFs gruppe dit.

5. Konklusjon

Reisen gav mye verdifull kontakt som i seg selv skaper og manifesterer fellesskap – innen avtalen med ELCSA og ut over det. Den gav informasjon, refleksjon og anledning til å se ulike anliggender og historiske sammenhenger under ett: Misjonshistorien, apartheidhistorien, den nyere utviklingen av luthersk fellesskap i Sør-Afrika og internasjonalt, den nyere politiske utvikling i landet og ikke minst den nyere bistandsfaglige og økumeniske utviklingen. Sammensetningen av gruppen bidro også til denne bredden av perspektiver.

Slike besøk er i seg selv en viktig del av oppfølgingen av den avtalen ELCSA og Dnk har, sammen med KN og NMS som partnere, realisert bl.a. gjennom bispedømmer og andre partnere.

Det er viktig å følge opp flere punkter i våre refleksjoner ovenfor. Partnere som NMS, MHS, KN og Karibu inviteres til å ta del i dette, mer aktivt og mer målrettet innenfor en felles ansvarlig horisont enn det har vært gjort før. Avtalen må forplikte spesielt NMS og KN til å arbeide målrettet sammen med MKR og de aktuelle bispedømmer i ELCSA og Dnk til å finne noen konkretiseringer som synliggjør medarbeiderskap, partnerskap, vilje til ressursdeling og samarbeid om noen få, men viktige tiltak.

Et møte i Oslo 16.01.09 avklarer dette videre.

En dyp takk til deltagere, til dem som vi fikk møte, dem som la til rette for besøket og til dem som delte av sin tid og sine erfaringer i delegasjonen og med delegasjonen.

På vegne av MKR,

Berit Hagen Agøy
Olav Fykse Tveit
Gard Lindseth

08.01.09

Rapport

fra Jostein Nesvåg, representant fra Mellomkirkelig Råd etter
forespørsel fra Generalsekretær Olav Fykse Tveit

ved "General Assembly of Evangelical Lutheran Church in Southern
Africa"

Bonaero Park, December 1 – 4 2008

Tema: "Whence, ELCSA into the next ten years"

Representanter på Kirkemøtet:

De 7 bispedømmene i ELCSA skulle være representert med 8-10 delegater i tillegg til biskop og bispedømmerådssekretær (stiftsdirektør)

Gjester: Generalsekretæren i SACC,

2 biskoper fra den tyske kirken i SA,

ELM's (Hermansburgermisjonen) representant i SA,

En utsending fra den finske kirken (som er i ferd med å inngå en vennskapsavtale med ELCSA)

Meg som representant for Den norske Kirke og NMS.

Skriftlige hilsener fra: Den lutherske kirken i Amerika

Den svenske kirken

Mandag 1. des.

Kirkemøtet ble forsinket et par timer fordi Kirkerådet hadde behov for å avholde et møte om den vanskelige økonomiske situasjonen og om forslag til endringer i konstitusjonen.

Kirkemøtet startet med en nattverd gudstjeneste. Deretter skjedde den formelle åpningen.

Preses biskop J.M. Ramashapa og nestleder, biskop N.P. Phaswana ledet plenumsamlingene, assistert av generalsekretær P.B. Mathe.

Der er på alle nivåer i kirken en meget vanskelig økonomisk situasjon. Debatten første kvelden var overskygget av stor pessimisme og oppgitthet. Et eksempel på det var at et av bispedømmene bare sendte en delegasjon på 3 medlemmer. Fremtidsutsiktene ble beskrevet i ganske dystre termer.

Tirsdag 2. og onsdag 3. des.

Dagen begynte med **Bibeltime** ved pastor R.I. Hambira fra Botswana. Han greide å skape visjoner og mot til å gå inn i nye 10 år – tross mange vanskeligheter. Han tok utgangspunkt i Åp. 21 og hadde som tema: "Fremtiden er gitt oss av Gud!" Så snakket han om lederskap ut fra Matt.25,31-45

Bibeltimen ble etterfulgt av to **foredrag** av sentrale politiske ledere som også er aktive kirkemedlemmer. Premierministeren i KwaZuluNatal Dr. S.J. Ndebele tok utgangspunkt i arven fra misjonstiden. Han brukte Schreuders lange ventetid, før han så resultat av sitt arbeid, som en utfordring til kirken i dag. Vi arbeider, men Gud gir vekst! Han snakket også om den første martyr, Maquamusela, som stod fast i sin nye tro tross makthavernes overgrep. Han maktet å rive forsamlingen med seg til entusiasme og pågangsmot. Jesus gav oss ikke noe løfte om at alt skulle gå lett.

Etter en te-pause holdt statsråden for Science and Technology, Dr. M. Mangena, et inspirerende innlegg om at det er viktig at kirken følger med i utviklingen i samfunnet. Budskapet må være kontekstuel. Særlig trenger unge mennesker utfordringer som gir dem vilje og lyst til utdannelse inn i en spennende fremtid. Han utfordret kirken til å ta miljøspørsmålet på alvor. "Styresmaktene trenger kirken til å gå foran og vise vei!" var hans sterke konklusjon.

Ifølge det opprinnelige programmet var det meningen at disse tre innleggene skulle vært fordelt på de 3 dagene møtet varte, men på grunn av andre oppdrag måtte de holdes første formiddagen.

I etterkant var vi flere som antydte at dette var "an act of God". Delegatene ble inspirert til optimisme i det viktige ledervervet de har.

Fra håpløshet til håp

Rapportene fra bispedømmene, fra kirkens kvinne-, manns-, ungdoms-, og søndagsskolearbeidet hadde preg av mange problemer. Likevel klarte forsamlingen å bevare framtidshåpet – en gave og velsignelse gitt av Gud.

De økonomiske rapportene var særlig dystre. Kritiske spørsmål ble reist samtidig som det var vilje til å brette opp ermene og gå videre.

På grunn av bestilt hjemreise fikk jeg ikke med meg siste møtedagen, men en telefonsamtale i etterkant med generalsekretær Mathe, bekreftet den positive dreiningen i møtet.

Jeg er takknemlig for muligheten til å delta på møtet. Kontakten med gamle og nye kirkeledere var inspirerende og viktig for meg selv og for mitt fremtidige engasjement.

Jostein Nesvåg

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Rapport nr. 44/08

Rapport fra

**XXVI Generalforsamling i Den evangeliske Kirke av Luthersk
Konfesjon i Brasil (IECLB), Estrela/RS, Brasil, 15.–19. oktober 2008
v/Henny Koppen og Beate Fagerli**

Innledning:

IECLB er en luthersk kirke med rundt regnet en halv million medlemmer. Kirken ble etablert i 1824, av tyske innvandrere til Brasil, og har tradisjonelt vært størst i sør og sørøst-Brasil. I nyere tid har kirkebildet forandret seg noe, og kirken vokser også frem i andre deler av landet. IECLB er nå representert ved 18 synoder (bispedømmer) over hele Brasil.

Hvert annet år møtes delegater fra de 18 synodene til synoderådsmøte. Synoderådsmøte er en form for generalforsamling i IECLB, som sitter med avgjørende myndighet når det gjelder kirkens prioriteringer og arbeid. Tradisjonelt har ikke IECLB vært svært aktiv som misjonerende kirke. Spesielt interessant for oss som samarbeidspartnere og gjester var at hovedsak på årets synodemøte var nettopp et forslag til misjonsplan.

Blant annet gjennom Det norske Misjonsselskap (NMS) og Kirkens Nødhjelps (KN) arbeid i Brasil og gjennom Sjømannskirkens kontakter har Den norske kirke hatt samarbeid med IECLB i en rekke år. I 2003 skrev Den norske kirke og IECLB under en 8-årig samarbeidsavtale med hverandre. I den anledning reiste Henny Koppen og Beate Fagerli som gjester fra Den norske kirke til synoderådsmøtet. I tillegg var fungerende stedlig representant for NMS i Brasil, Mona Dysjeland, gjest på møtet.

Rapport fra president og generalsekretær

President Walter Altmann trakk i sin rapport linjer mellom misjonsplanen og eksisterende samarbeid med en rekke partnere. I tillegg til Den norske kirke har IECLB utstrakt samarbeid med bl.a. EKD i Tyskland, Den unerte kirke i Nederland, ELCA i USA. Regionalt og nasjonalt samarbeider de bl.a. med organisasjoner som CONIC, som driver misjon blant urbefolkning, og Diaconia, en større, kristen hjelpeorganisasjon. I tillegg til medlemskap i Kirkenes Verdensråd (KV), det Latinamerikanske kirkerådet og Det Lutherske Verdensforbund (LVF), ligger det økumeniske samarbeidet med andre kirker som en grunnprioritering i IECLB. Det er ikke minst dette økumeniske samarbeidet og kontakten med misjonsorganisasjoner som har drevet frem en økende interesse for misjon i IECLB. I presidentens rapport omfatter begrepet misjon da bl.a. diakonale prosjekter, møter og besøk og teologisk utdanning. Altmann la mindre vekt på evangeliseringsprosjekter og større vekt på det offentlige ansvar kirken har i politiske, sosiale og økonomiske sammenhenger.

Generalsekretæren, Nestor Friedrich, rapporterte i hovedsak fra kirkens planarbeid. IECLB opererer med en langtidsplan frem mot 2030. Han la vekt på at kirken i stor grad består av velvoksne menigheter, hvor utfordringen ligger i å endre holdninger og øke motivasjon til å ta større sosialt ansvar og tydeliggjøre kirkens vitnesbyrd i samfunnet. Samtidig la han stor vekt på de organisatoriske og administrative prosessene for å reorganisering av kirkens arbeid. Dette ledet også til at den påfølgende debatten i stor grad dreide seg om organisering av ansvar, kommunikasjon og lønninger.

Misjonsplanen

Hovedsak på synoderådsmøtet var behandlingen av forslaget til ny misjonsplan, "God's Mission – Our Passion", basert på misjonsplanen 2000 – 2007, "Ingen menighet uten misjon, ingen misjon uten menighet". Den gamle misjonsplanen ble gjennomført i store deler av kirken, og nesten over hele landet, og innebar økt fokus på menighetenes misjonsutfordring gjennom misjonærtjeneste og diakonale prosjekter. Selv om evalueringen i stor grad var positiv, ble ikke alle mål nådd, og kirken ønsket derfor å vedta en ny, strategisk misjonsplan til bruk både nasjonalt og lokalt.

Det nye forslaget innledes med en firedelt teologisk begrunnelse. I planens andre del presenteres så fire hovedsatsingsområder: evangelisering, fellesskap (kommunion), diakoni og liturgi. Den tredje og siste delen av planen legger frem strategiforslag for arbeidet, med hovedvekt på utdanning, planlegging, ressursbruk og kommunikasjon.

Etter presentasjon og plenumsdebatt ble planen diskutert i grupper før endelig gjennomgang og vedtak. Hovedelementer i diskusjonen dreide seg om metodespørsmål og ressurser. Særlig ble de stilt spørsmål ved menneskelige ressurser og hvor mye av arbeidet med å gjennomføre misjonsplanen i lokale prosjekter som ville falle på allerede overarbeidede prester og ansatte. Men dette spørsmålet knyttet seg også opp til metode. Misjonsplanen slik den foreligger gir ikke svært konkret hjelp til hvordan lokale prosjekter kan skapes, altså gir den lite metodisk hjelp. Dermed er planen avhengig av lokale ressurser for å kunne gjennomføres.

Selv om det i debatten var stor enighet rundt begrunnelse og mål for misjonsplanen, kom en stadig sterkere tilbakeholdenhet til uttrykk når det gjaldt ansvar for konkretisering og gjennomføring lokalt. Arbeidsgruppen bak dokumentet argumenterte varmt for at ideen bak planen er nettopp det lokale eierskapet. Menighetene må selv jobbe med konkretisering av planen for å kunne eie prosjektet selv, menighetens ledelse må hjelpe til å drive prosjektet frem, og bare slik kan entusiasme skapes. Engasjementet må både være menighetens eget engasjement, samtidig som engasjementet må gjelde menigheten. På bakgrunn av denne argumentasjonen ble det tydelig fra flere synoder at de ikke opplevde seg ressurssterke nok til å kunne gjennomføre planen i alle synodens menigheter. Det oppstod også en diskusjon rundt hvor lenge prosjektet skulle vare. Hvis en stor plan skulle utarbeides i løpet av de tenkte fire år, ville arbeidet ikke bli godt nok, slik at planen burde strekkes ut i tid.

I vedtaket som til slutt ble fattet godtok synoden en fireårsplan. I den ligger at menighetene lokalt skal utarbeide et eget konkret innhold til hvert av misjonsplanens hovedpunkter. Tilhørende dette arbeidet er planlegging av tid, ressursbruk og struktur for hvert punkt. Vedtaket tar høyde for at store lokale forskjeller vil finne sted, fordi planen ikke er tenkt å produsere et ferdig produkt etter fire år, men mer er ansett som en fase i en lengre prosess. På den annen side fattet synoderådsmøtet vedtak om at planen kun skal gjennomføres i en tredjedel av alle IECLBs menigheter.

Vedtaket gir uttrykk for store forskjeller i hvordan synodene og menighetene oppfatter planen. Der den er ment å skulle skape entusiasme sås det en viss frykt for enda mer å gjøre. Noe av problemet kan nettopp ligge i at den mangler konkrete forslag til tiltak, som metode, eksemplifisering og hjelp til å planlegge ressursbruk. Dermed ble den av noen oppfattet mer som et krav enn som et ressursdokument.

Finansierings av misjonsprosjekt

Underveis i synoderådsmøtet ble resultatene fra en nasjonal innsamlingsaksjon offentliggjort. Aksjonen gikk ut på å samle inn midler til misjonsprosjekt i løpet av månedene mai – september. En mengde lokale innsamlingstiltak ble presentert, noe som vitnet om stor lokal kreativitet og entusiasme.

Dessverre greide aksjonen på langt nær å leve opp til målsetningen på 1 million Rais. Med det nedslående resultatet fulgte en viss mismodighet, fordi forhåpningene til

egen innsats for å øke kirkens inntekter også knyttes opp til den generelle økonomiske situasjonen kirken står i. IECLB lever i stor grad av midler fra partnere og partnerkirker, men har et uttalt mål om å kunne bli selvfinansierende. Selv om det var glede ved de lokale aksjonene, gikk diskusjonen ut på hvordan kirken kan øke åpenheten rundt spørsmål om inntekt, noe det ikke er sterk tradisjon for. I hvilken grad finansieringss spørsmål er sentralt eller lokalt ansvar ble også diskutert. *I mellomtiden er kirken fremdeles langt fra målet om å være selvfinansierende.*

Aracruz

I tillegg til synoderådsmøtet fikk vi anledning til å ha direkte møter om samarbeid.

Fra sentralt hold i IECLB var det viktig å få avklart hvor rapporten om Aracruz Cellulose står i Norge, både i forhold til investeringer og i forhold til media. IECLB ble gitt rapporten på engelsk og orientert om at Kirkens Nødhjelp følger opp saken i forhold til den relativt lille investeringen av Pensjonsfondet. Samtidig ble det klargjort at den større norske private investeringen er trukket ut av Aracruz. Avhengig av Pensjonsfondets videre investering vil saken ikke lenger dreie seg om norske investeringer. Det ble også forklart at norske partnere ikke selv har kjørt saken stort i media, men at store norske medier har laget egen sak. Etter at Lorentzen trakk sine investeringer ut er mediasaken derfor av atskillig mindre interesse. Dette var viktige opplysninger for IECLB, ettersom kirken lever med en intern spenning. Blant kirkens medlemmer er også bønder som lever av eukalyptusplanting og derfor vil forsvare Aracruz' virksomhet. Når kirken har tatt et valg i forhold til å rapportere det de mener er overgrep, er det samtidig et ønske om ikke å skape større interne stridigheter enn nødvendig. Den aktuelle synoden det gjelder behandler fremdeles rapporten. I forhold til media har de derfor valgt å begrense fokus til i hovedsak å gjelde indianernes landrettigheter. Dette stemmer overens med Kirkens Nødhjelps ønske om å rette fokus både på indianere som har fått jord tilbake, og bønder som ikke har fått det.

Hovedspørsmålet for IECLB er hvilken rolle og hvilket ansvar Kirkens Nødhjelp og Den norske kirke vil ta i Aracruzsaken dersom norske investeringer trekkes ut.

Kirkenes Verdensråds AGAPE-prosess

IECLB gav uttrykk for støtte til Den norske kirkes arbeid med AGAPE-prosessen i Kirkenes Verdensråd. Dokumentet "Kirken og den økonomiske globaliseringen" er tatt vel imot og IECLB ønsker å bruke den aktivt i sitt eget arbeid med respons til AGAPE-prosessen. De gjorde oss oppmerksom på at de oppfattet den norske responsen på AGAPE-dokumentet som konstruktiv. Samtidig ga de uttrykk for at andre medlemskirker i regionen Latin Amerika vil legge vekt på sterkere kritikk av gjeldspolitikken, jamfør den lutherske kirke i Argentinas engasjement i LVFs arbeid med gjeld.

Liturgiprojekt og finansiering

IECLB har drevet arbeid med liturgirevisjon. Imidlertid har arbeidet stoppet noe opp, ettersom tidligere finansiering fra ELCA i USA nå er trukket. Vi fikk dermed spørsmål om Den norske kirke ville ha mulighet til å støtte dette arbeidet. Det foreløpige svaret vi gav var at det nok ikke var aktuelt for neste år, og at en eventuell søknad med beskrivelse av prosjektet måtte utarbeides før vurdering.

IECLB, den økumeniske bevegelse og evangelikale strømninger

IECLB opplever at de nå både er godt representert og bidrar inn i de økumeniske organisasjoner. Kirken opplever at den dermed får nærhet til den økumeniske dagsorden. Den anser samarbeidet med evangelikale kirker som en av de største utfordringene de økumeniske organisasjonene står overfor, som for eksempel spørsmålet om et sekretariat for Global Christian Forum. For IECLB ville det være

problematisk dersom World Evangelical Alliance var vertskap for sekretariatet på grunn av deres engasjement i bevegelsen Global Christian Crusade, ettersom de ikke oppfatter bevegelsens politiske agenda og finansiering som stueren.

En utfordring her er at IECLB nok er delt i holdningen til den evangelikale bevegelse. Det er bl.a. en tydelig spenning mellom de teologiske utdanningsinstitusjonene. Der Escola Superior de Teologia (EST) tradisjonelt er mer orientert i retning av sosialetisk og politisk engasjement, er seminaret i Curitiba mer orientert mot evangelisering, og har en mer evangelikal profil. Dette førte til kritikk av den sentrale kirkeledelsen fordi IECLB som en av få kirker unnlot å være med i en større regional evangeliseringskampanje i inneværende år. Kirkeledelsen forsvarte avgjørelsen med at de ikke kunne identifisere seg med kampanjens politiske profil og finansieringsmetoder. Det er tydelig at kirken fortsatt lever med en sterk spenning mellom to teologiske og åndelige retninger.

Møte med EST

Årsaken til møtet med Escola Superior de Teologia var et ønske fra ledelsens side, representert ved rektor, Dr Oneide Bobsin og diakoniprofessor Rodolfo Gaede Neto, om å diskutere muligheten for fornyet støtte. EST har i tre år mottatt støtte fra Ovf-midler disponert av Mellomkirkelig råd. Da treårsperioden er utgått må eventuelt nytt prosjekt leveres.

Bakgrunnen for ny søknad ligger i institusjonens vanskelige økonomiske situasjon. Fakultetene ved EST er tredelt i preste-, kateket- og diakonutdannelse. De sliter med rekruttering til de to siste kategoriene og ønsker å styrke spesielt diakonutdannelsen. Et nytt prosjekt knyttet til diakoni er tenkt som mer enn en videreføring av den eksisterende undervisningen. Skolen ønsker å utarbeide et prosjekt i samarbeid mellom fakultetene og med menigheter for utplassering og lokalprosjekter. Ideen er å utvikle nærmere relasjoner mellom teori og praksis. I praksis vil det si at fakultetet ønsker undervisning bl.a. gjennom omreisende team av studenter og lærere i samarbeid med lokale diakonale prosjekter i synodene. Denne type undervisning ville være et nytt element som skal knyttes opp til den eksisterende forskning, teoretiske undervisning og produksjon av diakonalt ressursmaterieil. Det er også ønskelig å se den omreisende teampraksisen som en del av IECLBs vedtatte misjonsplan.

EST ble bedt om å utarbeide en prosjektplan som kan presenteres Mellomkirkelig råd.

Klima

I et møte med Ingrid Vogt, misjonskonsulent i IECLB, ble muligheter for samarbeid om klimautfordringene diskutert. I følge Vogt er IECLBs arbeid med miljøspørsmål og særlig klimautfordringene kommet svært kort. Hun mente kirken kunne trenge drahjelp til å gripe fatt i problemstillingene, ikke minst fordi Brasil som land spiller en avgjørende rolle med tanke på regnskogen. En viktig utfordring er å øke bevisstheten i lokale menigheter, og hun nevnte en ide om å knytte dette opp mot NMS virksomhet i enkelte lokale områder. I tillegg til å ta utfordringen med til NMS, gjorde vi oppmerksom på økoteologiarbeidet som Misjonshøgskolen er involvert i.

Vi nevnte også KNs eksisterende prosjekter, bl.a. med et mulig Statoilfinansiert program for Atlanterhavsregnskogen. I tillegg er ressurser for bevaring av Amazonasområdet avsett i det norske statsbudsjettet. I tillegg ville det være viktig for IECLB å forsøke å knytte kontakter til eksisterende miljøorganisasjoner i Brasil og i regionen.

I første omgang ville utveksling av materieil være nyttig. Vi lovet å følge opp bl.a. ved å dele materieil fra Kirkens Nord/Sør informasjon, Kirkens Nødhjelp og andre miljøorganisasjoner med eksisterende materieil.

Avslutningsvis

I tillegg til møter av mer formell karakter, deltok vi på gudstjenester, ekskursion og kulturkveld. Kulturkvelden minnet atskillig om en gammelluthersk feiring i Bayern, med tysk tradisjonskost og folkedans. Under rådsmøtets gruppearbeid ble vi som økumeniske gjester invitert på turistisk rundtur i området, som gav oss god anledning til å utveksle inntrykk med bl.a. tyske og chilenske gjester. På grunn av språkbegrensninger og en viss tilbakeholdenhet i kulturen tok det noen dager før vi opplevde en bedre kontakt med folk flest. Imidlertid løsnet det mot slutten av oppholdet, og vi fikk det plutselig veldig travelt. Vi fikk også veldig god kontakt med og hjelp av Mona Dysjeland, NMS representant, under hele oppholdet.

Henny Koppen overbrakte hilsen til synoderådsmøtet på vegne av Den norske kirke.

Vedlagt er hilsen fra Den norske kirke til synoderådsmøtet.

november 2008

CHURCH OF NORWAY
National Council, Council on Ecumenical and International
Relations, Sami Church Council

To: The XXVI General Assembly of the Evangelical Lutheran Church in Brazil
(IECLB)

Date: 14.10.2008

Our ref: 05/356-34 BfA

Your ref:

Church of Norway Greetings to the XXVI General Assembly of
IECLB

Dear friends,

It is with gratitude and joy that we bring greetings to the Evangelical Lutheran Church in Brazil from Church of Norway.

Our common Lutheran heritage means that we stand together in faith. It is important for us that we also stand together in proclaiming the Gospel and minister the sacraments, sharing the one baptism and the holy communion. It has therefore been a privilege for Church of Norway to cooperate with IECLB in a number of areas, and we hope that this can continue and be strengthened in the future.

Through the Norwegian Mission Society, cooperation has, among other areas, taken place within diaconia and Christian education. The sharing of human resources through this work has been of mutual benefit. We have also benefited from the exchange programs between theological faculties, which contribute to the richness of the faculties, as well as the ecumenical understanding in our churches.

In our joint ecumenical calling to work for the Reign of God, it is a privilege for Church of Norway to be in a close relationship with the IECLB. It is an impressive contribution that the IECLB has given to the ecumenical movement, for instance through the hosting of the World Council of Churches' General Assembly in 2006, and through the appointment and commitment of the IECLB president, Pastor President Walter Altmann, in taking on the task of moderating the WCC Central Committee. His presidential pastoral leadership is greatly needed within the WCC. We were honored to receive Pastor President Altmann in Norway in May this year, and saw this as an important strengthening of our relations. We deeply appreciate the commitment and the insights shared by the Evangelical Lutheran Church in Brazil.

The climate change is a great challenge we face together. Church of Norway wishes to take this challenge seriously, and has started the program "Sustainability and Creation - Changes in Church and society." The aim of the project is to achieve changes in action and attitudes, and to reach common political goals, such as a just and sustainable agreement in Copenhagen 2009. The co-operation between different parts of the world is of utmost importance. Brazil with its rainforests plays a crucial role, and the Norwegian government has promised an essential amount of resources in order to save the rainforest. In the task of mobilizing the worldwide opinion of the churches and our efforts for the environment and for a just society, south and north must stand together. We are therefore grateful for the co-operation between IECLB and the Norwegian Church Aid (NCA). IECLB has put a lot of resources into a report on the complications and consequences of some of the priorities made by the Aracruz Cellulose Company, in which there is considerable Norwegian investment. This has been discussed among our churches, and NCA has had the report translated and will follow up the report in the political processes.

We hope to develop our co-operation further in the areas of climate change, economic justice, the rights of indigenous peoples, but also strengthen our relations in a number of diaconal and pastoral tasks.

As we join you in prayers for the General Assembly, the work of the Church, we are also glad to join you in making the central theme of the General Assembly "God's Mission, Our Passion" our vision.

Kind regards

Rev. Dr. Olav Fykse Tveit
General Secretary
Council on Ecumenical and International
Relations
Church of Norway
(sign.)